

Tıp Fakültesi Patoloji Anabilim Dalının 1967 Yılından Bu Yana Tarihçesi

*THE HISTORICAL DEVELOPMENT OF PATHOLOGY DEPARTMENT, CERRAHPASHA
FACULTY OF MEDICINE FROM 1967 TO TODAY*

Hanzade DOĞAN*

* Uz.Dr., Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Deontoloji AD, İSTANBUL

Özet

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi resmi olarak 1967 yılında kurulmuş olmasına rağmen, Patoloji Anabilim Dalı'nın fonksiyonel olarak Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde kurulması bazı nedenlere bağlı olarak uzun zaman almıştır: Bu anabilim Dalı uzun yıllar İstanbul Tıp Fakültesinde hizmet vermiştir ve İstanbul Üniversitesi senatosunun kliniksiz kürsülerin ikiye ayrılması kararından çok kısa bir süre sonra Cerrahpaşa Tıp Fakültesi tüzel bir kişilik kazanmıştır. Bu süre içinde yetersiz malzeme ve temel bilimler binasının hazır olmaması, patoloji Anabilim Dalı'nın istendiği gibi işlevsellik kazanabilmesi açısından engel oluşturmuşlardır.

Önce, şimdi Fizik Tedavi ve Nöroloji Anabilim Dallarının bulunduğu binada yerleşmiş ve 1979 yılında Temel Bilimler Binasına taşınmıştır.

Öncelikle eğitim faaliyetleri, hemen sonra otopsi ve biyopsi mikroskopi preparatlarını tanımlamak, araştırma yapmak, seminerler, rutin hizmetler, fotoğrafı ve kütüphane kadro tahsisatı sorunu zaman içinde çözüldükçe istenilen düzeye erişmiştir.

Bu yazımızda Patoloji Anabilim Dalının idari ve fonksiyonel tarihçesi ile bugünkü işleyişi anlatılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Patoloji, Cerrahpaşa, Tarih

T Klin Tıp Etiği-Hukuku-Tarihi 2004, 12:51-55

Summary

Cerrahpaşa Medical School was established formally in 1967. Department of Pathology needed some time to function properly because of the following reasons: The Department had been functioning for a long time in İstanbul Medical School and after a very short time of the senate's decision of the division of the medical school Cerrahpaşa Medical School was established formally. During that period, since materials were not sufficient and the Research Building was not ready, those properties were blockades for the proper functioning of the Department of Pathology.

First, The department was located in the building which is now containing the departments of 'Physical Therapy' and 'Neurology' and then it moved in 1979 to the Research Building.

Education, autopsy, microscopic analysis of biopsies, research, conferences, routine services, photography and library began to function properly in a long time when the problem of staff got resolved meanwhile.

In this article, managerial and functional history of the 'Department of Pathology' will be presented, as well as its current operations.

Key Words: Pathology, Cerrahpasha, History

T Klin J Med Ethics, Law and History 2004, 12:51-55

Uzun yıllar İstanbul Tıp Fakültesinde hizmet veren Patoloji Anabilim Dalı'nın Cerrahpaşa Tıp (CTF) Fakültesinde kurulması şu nedenlere bağlı olarak uzun bir zaman almıştır. a) İst. Üniversitesi senatosunun kliniksiz kürsülerin ikiye ayrılması kararından (31.8.67) CTF fakültesi dekanın seçilmesiyle ayrı bir tüzel kişilik kazanması (5.9.67) arasında çok kısa bir zaman olması nedeniyle gerekli ön hazırlıkların yapılmamış olması, b) Patolojik Anatomi Enstitüsünün kadro ve araç ve gereç bakımından zaten yetersiz olması nedeniyle ayrılacak gruba hemen hemen hiçbir şey

verememesi, tahsisatın da bir yıl sonra (1968'de) ele geçmesi, c) Cerrahpaşa'da yaptırılan yeni Temel Bilimler Binasının yaklaşık 11 yıl sonra yerleşilebilecek bir hale gelebilmesi.

Bölünme: 10 kliniksiz kürsünün bölünmesi gerek kadro gerekse araç ve gereç'in tamamen isteğe ve anlaşmaya bağlı olmasıyla gerçekleşmiştir. Bununla beraber Cerrahpaşa Tıp Fakültesine ayrılan grubun arttırılma nedenleri arasında istekten ziyade, eğitim hususundaki fikirlerin ayrı olması rol oynamıştır. Tıp fakültelerinin pratisyen hekim yetiştirdiği gerçeğinden hareketle eğitimin, bu

hekimlerin karşılaştığı meslek sorunlarına yönelik olması ilkesi benimsenmişti. Bu açıdan bakıldığında, eğitimin ağırlık noktasının, pratisyene yaptırılan adli otopsilerin temelini oluşturan tıbbi otopsileri ve özellikle bu otopsilerin yorumlanmasını temel alan makromorfolojiyi pratik eğitimin merkezine almak kaçınılmaz olmuştur. Ancak bu eğitimi etkili kılmak için öğrencinin eğitime aktif olarak katılmasını sağlamak gerekmiştir. Bu tip bir eğitim ancak, öğrenci ile sıkı bir diyalog kurularak pekiştirilebileceği için şemalara dayanan bir diyalog ve denetim sistemi geliştirilmiştir.

Bölünme aşağıdaki gibi gerçekleşmiştir.

I - Personel :

- 1- Öğretim üyeleri : Üniversite Profesörü
Dr.Talia B. Aykan (Kurucu Başkan)
Doç. Dr. Metin Tahsinoğlu
- 2- Öğretim üyesi yardımcısı : Yok
- 3- Sekreter : Mahmure Yakıtal (Kıvanç)
- 4- Laborant : Makbule Turan
- 5- Abdürrahman Akvardar: Tecrübe hayvanları üretme ünitesinde görevli
- 6- Cemal Tepedelenli : Otopsi tekniği yardımcısı.

Bu personel geçici olarak kendi kadroları ile ayrılmışlardır.

II - Araç ve gereç: Makromorfoloji eğitimi için birkaç organ piyesi ve kafesleri ile beraber hayvanların yarısı 1951 yılında ABD'den getirilmiş olup, genomların sabit tutulması amacıyla üretilen hayvanların yarısı Çapa'dan Cerrahpaşaya getirilmiştir.

III - Yer: Cerrahpaşa'da kısmen Belediye Hastanesi kısmen de Tıp Fakültesi tarafından kullanılan şimdi Fizik Tedavi ve Nöroloji anabilim dallarının bulunduğu fizyoloji binası 10 kliniksiz kürsünün yerleşimine tahsis edilmiş ve yapı tadilatına başlanmıştır.

1979 yılında ise yeni Temel Bilimler binasına taşınmıştır. 3. Sınıf öğrencilerinden 139 öğrenci CTF' ne geçmeyi arzulamıştır.

Faaliyet süreci: 1967-68 öğretim yılını Beyazıt'ta geçirmek zorunda kalan CTF grubu 1 Eylül

1967'de öğrencilerini kabule başlamıştır. Eğitim ve sekreterlik işleri bağımsız olarak gerçekleştirilmiş, buna karşın eğitim ve rutin otopsileri Çapa grubunun asistanlarının yardımıyla sürdürülmüştür. Cerrahpaşa'da tek tük çıkan otopsiler ise hastane gasilhanesinin yanında bulunan küçük otopsi odasında yapılmıştır. Biyopsi rutini ve yardımcı hizmetlerde iki grup birlikte çalışmışlardır. Bu süre içinde başlıca faaliyet eğitimle ilgili olmuştur. Makroskopi piyeslerinin şemaları çizilmiş, öğrencinin isteği ile ders teksirleri hazırlığı başlamıştır. Çoktan seçmeli test soruları da ilk defa hazırlanmıştır. 1968 yılında bütçe ve teşkilat kanunu çıkmış ve bir teksir makinası ile gelecekte kullanılacak olan eğitim ve rutin mikroskopları, histopatoloji laboratuvarı için araç ve gereç alımları yapılmıştır.

Hazıranda, sınav soruları teksir edilecek hale geldiği sırada "68 hareketi"ne katılan öğrencilerin binayı sarıp kimseyi içire bırakmadıkları bir sabah sınava girmek isteyen öğrencilerin ısrarı ile sorular ve teksir makinesi Cerrahpaşa'ya kaçırılmış ilk sınav orada yapılmıştır. Bu nedenle Cerrahpaşa'ya taşınan ilk kliniksiz kürsü patoloji olmuştur.

Fizyoloji binasına yerleşme ve faaliyet süreci : O zamana kadar kullanılmayan bodrum katında, iki mermer masa içeren otopsi salonu, makroskopi ve mikroskopi eğitimine uygun bir salon, büyük miktarlarda depo edilmesi gereken formalin toluol, temizlik malzemesi ve aletlerinin depolandığı odalar ve hayvan üretme ünitesi yerleştirilmiştir. Üst katta öğretim üyeleri odaları, sekreter odası, asistanların toplu halde çalışması için bir salon, kliniklerden gelen ameliyat piyeslerinden mikroskobik muayene için örneklerin alındığı "parça kesme" odası, fotoğraf laboratuvarı ve doku ünitesi yerleştirilmiştir.

Kadro Teşkilat kanunu ile birlikte kürsüye 5 asistan, 3 doçent, 3 profesör ve 1 uzman kadrosu verilmiştir. Daha sonra 1950 sayılı kanunla da 3 uzmanlık öğrencisi verilmiştir. 3 sekreter, 4 laborant kadrosu da tahsis edilmiştir.

1969'a kadar asistan olarak dış hekimliği fakültesinden mezun Dr. Gülçin Özeren (Erseven) ve Dr. Sedat Çöloğlu asistan olarak başarı ile çalış-

mışlardır. 30 Ocak 1969'da Dr. Erden İnceoğlu kadroya atanmıştır. 10 Kasım 1979'da, 4'ü Edirne Tıp Fak. Kadrosunda olmak üzere 10 asistan vardır. Ayrıca yardımcı hizmetli, 2 fotoğraf uzman ve teknisyeni ve sekreter bulunmaktadır.

Öğretim malzemesi : makroskopi piyeslerinin en büyük kısmı, Belediye Hastanesi kadrosunda çalışan ve Cerrahpaşa'nın Tıp Fakültesine geçmesiyle Haseki Hastanesine atanan patolog Dr. Hale Nurlu'nun bıraktığı, çok iyi hazırlanmış bir müzeden ve buna gittikçe artan miktarlarda eklenen otopsi materyallerinden ve Beyazıt'tan getirilen birkaç piyesten ibaretti. Yine öğretim ve rutin faaliyetlerinde kullanılan mikroskobik preparatlar hazırlanmış yeteri kadar fotoğraf alet ve malzemesi ve büro eşyası satın alınmıştı. Yine araştırma aracı olarak bir doku kültür ünitesi kurulmuştur.

1967'den itibaren kürsü faaliyetleri : 1) Eğitim: Fizyoloji binasındaki mekan amaçlanan patoloji eğitiminin anahtarlarının iyice belirlendiği ve uygulamaya konulduğu mekandır. Makromorfoloji eğitiminde numaralanmış piyeslerin ayrıntılı tariflerini ve şema çizme kurallarını içeren teksirler öğrenciye dağıtılmıştır. Makromorfolojide klinikteki semyoloji öğretisinin eşdeğeri olan ve lezyondan tanıya gitmenin morfolojik ipuçlarını içeren bir düşünce sistemi kurulmuş ve bu sistem teksir edilerek öğrenciye verilmiş ve tablolar halinde pratik salonlarına asılmıştır. En aza indirilen mikroskobik preparatların teksirleri yapılarak öğrenciye dağıtılmış diğer taraftan öğrenciye gösterilen pereparatlar iade edildikleri zaman geri vermek üzere 50.000 TL mukabilinde öğrenciye verilmişlerdir.

Hemen bütün patoloji alanını kapsayan ve her hastalığın klinik semptomlarına koşut lezyonlarını içeren teksirler hazırlanmıştır. Hemen her pratik ve teorik ders sonunda bir otopsi raporu okunarak tartışılmıştır. Her otopsi tekniği öğretildikten sonra öğretim üyesi görevlilerinden biri lezyonları göstermekte ve sentezini yapmaktadır. Sınavlardan evvel vizeler yapılmış ve başarının eşik puanı 68 olarak kabul edilmiştir. Sınavlar evvela sözlü olarak yapılmış daha sonra, öğrencinin direnmesiyle teorik ve pratik derslerin hepsi yazılı olarak, konuya özel test sorularıyla yapılmıştır.

Asistan eğitiminde otopsi yapmak, otopsi ve biyopsi mikroskopi preparatlarını tanımlamak eğitimin en büyük kısmını almıştır. otopsi kontrolü en önemli eğitim faaliyetlerinden biridir. Klinikteki hasta başı eğitimine eşdeğerdendir. Otopsi, sayısına göre her gün veya 3 günde bir bütün asistanlar ve öğretim üyelerinin huzurlarında ve bir öğretim üyesi tarafından yapılır. Teorik bilgiler, seminerler ve diğer kurumların patologları ve klinikler ile karma toplantılar sayesinde genişletilmiş ve pekiştirilmiştir. Bu meyanda Avrupa ve ABD'den gelmiş araştırmacı patologlar konferanslar vermişlerdir.

2) Araştırma : Doku kültüründe yenilikleri geliştirmek için Almanya'dan bir teknisyen getirilmesine ve bir biyologun doku kültürü başına konmasına rağmen sık sık kesilen elektrikliere karşı, bütün gayretlere rağmen bir jeneratör elde edilemediği için doku kültürü araştırmalarına devam etmek mümkün olmamıştır. Aynı başarısızlık temel bilimler binasında inşa ettirilen radyoizotoplarla çalışma laboratuvarı konusunda da yaşanmıştır. Yine de bazı asistan ve uzmanlar uzmanlık ve doçentlik tezlerini hayvanlar üzerinde deneysel araştırmalarla yapmışlardır.

3) Rutin faaliyet : en iyi işleyen faaliyetlerden biridir. Şöyle ki, 1968 yılında 1952 adet biyopsi yapıyordu. Otopsi sayısı ile 1968'deki 47 sayısından 1980'de 182'ye yükselmiş olup yılda ortalama 170 otopsi yapılmış olur. Asistan sayısı ortalama 5 kabul edildiği takdirde her asistan yılda 36 otopsiyi tek başına yapmış 142 otopsiyi de otopsi kontrolü esnasında görmüş ve 3 yıllık uzmanlık eğitiminde ise, bağımsız olarak 100 otopsi yapmış 426 otopsiyi de otopsi kontrolü esnasında görmüş olur ve bu dünya çapında bir deneyimdir.

4) Fotografi : İlk günlerde en çok önem verilen faaliyetlerden biri olmuştur. 1977 yılında eğitim için kullanılan diyapozitif arşivinde 2000 diyapozitif vardı.

5) Kütüphane : 1969'dan 1974'e kadar 478 kitap alınmıştır. 4 periyodik muntazaman gelmektedir.

6) Döner sermayeye katkı : Biyopsi, tahnit ve fotoğraf işlerinden sağlanmıştır.

Patolojinin Öğretim Üyeleri

- Prof. Dr. T. B. Aykan 1967-1985
- Prof. Dr. Melih Tanioglu Diş hekimliğinde kadrolu idi. (Nisan 1980 yılında vefat etti) görevli olarak ekibe katıldı.
- Prof. Dr. Günay Girişken 1998 yılında emekli oldu.
- Prof. Dr. Gülşen Özbay (Başkan)
- Prof. Dr. Gültekin Kaner
- Prof. Dr. Feriha Öz
- Prof. Dr. Nafi Oruç
- Prof. Dr. Nükhet Tüzüner
- Doç. Dr. Figen Aksoy
- Doç. Dr. Süha Göksel
- Doç. Dr. Büge Öz
- Doç. Dr. Sergülen Dervişoğlu
- Doç. Dr. Gülen Doğusay
- Doç. Dr. Nesrin Uygun
- Doç. Dr. Zerrin Calay
- Doç. Dr. Cuyan Demirkesen
- Doç. Dr. Şennur İlvan
- Uzm. Dr. Haydar Durak
- Uzm. Dr. Sibel Erdamar
- Uzm. Dr. Hilal Akı

Patoloji Anabilim Dalında Uzmanlıkları Almış Olanlar

- Dr. Erdem İnceoğlu (193 1974 yılında vefat etti.
- Dr. M. Nafi Oruç (1974)
- Dr. Gütekin Kaner (1976)
- Dr. Gülşen Özbay (1967)
- Dr. Alaattin Başöz (1977)
- Dr. İhsan Kaynar (1978)
- Dr. Nükhet Tüzüner (1978)
- Dr. Ayşe Figen Aksoy (1979)
- Dr. Ali Kemal Kutlu (1981)
- Dr. Aydın Sav (1984)
- Dr. Bilgin Aksoy (1984)
- Dr. Ümit İnce (1984)
- Dr. Nimet Gökhan Karadayı (1985)
- Dr. Nusret Erdoğan (1988)
- Dr. Süha Çetin (1988)
- Dr. Yılmaz Tosyalı (1989)
- Dr. Gürcan Vural (1989)
- Dr. Sergülen Dervişoğlu (1989)

- Dr. Güray Kılıç (1989)
  - Dr. Gülen B. Doğusoy (1990)
  - Dr. Büge Boz (1990)
  - Dr. Hüseyin Yurtsever (1990) Uzmanlığını yurtdışında yapmış ve teyit sınavını CTF Patoloji Anabilim Dalında geçmiştir.
  - Dr. Nesrin Uygun (1991)
  - Dr. Zehra Zerrin Calay (1992)
  - Dr. Vildan Karpuz (1992) Uzmanlığını yurtdışında yapmış ve teyit sınavını CTF Patoloji Anabilim dalında geçmiştir.
  - Dr. Hülya Özsan (1992)
  - Dr. Füsün S. Filizel (1993)
  - Dr. Cuyan Demirkesen (1993)
  - Dr. Talay Toksöz (1994)
  - Dr. F. Sencer Özkan (1994)
  - Dr. Ahsev Baliç (1995)
  - Dr. S. Hilal Akı (1995)
  - Dr. Sibel Erdamar (1995)
  - Dr. Süleyman Özen (1995)
  - Dr. Haydar Durak (1996)
  - Dr. Işıl Pakiç (1996)
  - Dr. Osman Yılmaz
  - Dr. Osman İnci
  - Dr. Hayati Helvacıoğlu
  - Dr. Çoşkun Özsaray
  - Dr. Rahmi Kaya
  - Dr. Ahmet Gökçel
  - Dr. Numan Solak
  - Dr. Erol Bozkurt
  - Dr. Serpil Bozkurt
  - Dr. Fehmi Sarı
  - Dr. Elif Ülker Akyıldız
  - Dr. Asuman Azımlı
  - Dr. Gökhan Ersoy
- Patoloji Araştırma Görevlileri :**
- Uzm. Öğr. Dr. Arzu Akçay Turan
  - Uzm. Öğr. Dr. Semuha Battal Havare
  - Uzm. Öğr. Dr. Nur Büyükpınarbaşılı
  - Uzm. Öğr. Dr. Ayşegül Genç Güler
  - Uzm. Öğr. Dr. Ferah anıl Karayel
  - Uzm. Öğr. Dr. Cem Leblebici
  - Uzm. Öğr. Dr. Adnan Somay

- Uzm. Öğr. Dr. Nil Üstündağ
- Uzm. Öğr. Dr. Filiz Yurdaşen
- Uzm. Öğr. Dr. Funda Tanrıkulu

Patoloji Anabilim Dalı Başkanları

- Prof. Dr. Talia Bali Ayhan (1967-1985)
- Prof. Dr. Gültekin Kaner (1985-1986)
- Prof. Dr. Feriha Öz (1986-1996)
- Prof. Dr. Gültekin Kaner (1996-1997)
- Prof. Dr. Gülsen Özbay (1997-....)

Patoloji Anabilim Dalının biyopsi sayısı her yıl giderek artmakta olup bu yıl 25.000 civarına yükselmiştir. Kadın Hastalıkları ve doğum Kliniği bünyesindeki patolojide ise biyopsi sayısı ortalama 10.000 civarındadır.

Otopsi sayısı ise, 70'li yıllarda 300'lere çıkmış, fakat giderek düşüş göstermiş olup çoğu bebek otopsisini ise 76'ya düşmüştür.

Patoloji Anabilim Dalı şu okullara ders vermektedir

- Türkçe Tıp Fakültesi (CTF)
- İngilizce Tıp Fakültesi (CTF)
- Florence Nightengale Ebelik Yüksek Okulu
- Bakırköy ebelik Yüksek Okulu
- Tıbbi Biyoloji
- DETAE (DeneySEL Tıp Araştırma enstitüsü)
- Yüksek Lisans Öğrencileri
- Tıbbi Sekreterlik

CTF Patoloji Anabilim Dalının Düzenlediği veya Ev Sahipliği Yaptığı Bilimsel Aktiviteler

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Patoloji Anabilim Dalı 5-6 Eylül 1996 tarihlerinde "Cerrahpaşa Patoloji Günleri" adı altında CTF Oditoryumunda Uluslar arası katılımlı sempozyum düzenlemiştir. 2 Panel ve 3 Konferansın gerçekleştiği ülke çapında geniş katılımlı bu sempozyuma Londra Üniversitesi Nöroloji enstitüsü National Hastanesi, İngiltere'den Prof. Dr. Francesco Scaravilli, yine İngiltere Royal-Marsden Hastanesinden Dr. Peter Trott ve

Martin-luther Üniversitesi Halle-Almanya'dan Prof. Dr. Roland Moll misafir konuşmacı olarak katılmışlardır.

4-8 Eylül 1997'de Türk Patoloji Derneğinin düzenlediği Uluslararası katılımlı XIII. Ulusal Patoloji Kongresi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Patoloji Anabilim Dalı'nın ev sahipliği ile Cerrahpaşa Tıp Fakültesi oditoryumunda gerçekleşmiştir.

9 Aralık 1998'de Amerika Birleşik Devletleri Chicago-İllinois Rush-Presbyterian – St. Lukes's Medical Center'den Prof. Dr. Victor E. Gould Patoloji Anabilim Dalımızın girişimi ile Yeni Profesörler kurulu Salonunda İstanbul'daki değişik patoloji birimlerinden doktorların katılımıyla "Prostatic Carcinoma and PIN: Immunohistochemical Aspects and Therapy Induced Alterations" ve "Central and Peripheral Neuroectodermal Tumors" konulu 2 konferans vermiştir.

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Patoloji Anabilim Dalı ayrıca, her yıl Türk Patoloji Derneği bilimsel aktiviteleri arasında yer alan ve her ayın son Cuma günü yapılan Patoloji Toplantılarından en az birine ev sahipliği yapmaktadır.

Teşekkür

Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Talia Bali Ayhan'a tarihçenin hazırlanmasındaki katkılarından dolayı teşekkürlerimi sunarım.

KAYNAKLAR

1. Prof.Dr.Talia Bali Aykan ile sözlü mülakat ve kendisinden alınan yazılı materyal.
2. Dünya'da ve Türkiye'da 1850 yılından sonra Tıp Dallarındaki İlerlemelerin Tarihi, İstanbul, 1988.
3. C.T.F Eğitim ve Sağlık Hizmetlerinde 140+30 Yıllığı:1967-1997.
4. Prof.Dr.Gültekin Kaner ve Prof.Dr.Gülşen Özbay ile sözlü mülakat

Geliş Tarihi: 03.12.2003

Yazışma Adresi: Dr.Hanzade DOĞAN
İstanbul Üniversitesi
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
Tıp Tarihi ve Deontoloji AD,
Cerrahpaşa, İSTANBUL
hanzadeym@yahoo.com